Ruwvoer als basis voor paardenrantsoen

Voorrang voor vezels

Soms is het mogelijk om paarden met uitsluitend ruwvoer te voeren. Aanvullingen zijn echter bijna altijd nodig om tekorten te voorkomen. Dat bleek tijdens het tiende European Equine Health and Nutrition Congress.

Het tiende European Equine Health and Nutrition Congress (EEHNC) vond vanwege de coronapandemie in een andere setting plaats dan voorgaande jaren. Op het online congres was aandacht voor diverse aspecten van ruwvoer en weidegang, waarbij er veel ruimte was voor vragen en discussie.

Ruwvoer moet volgens prof. Pat Harris van Waltham Petcare Science Institute de basis zijn van het paardenrantsoen en worden afgestemd op de individuele

Bij 24/7 weidegang wordt per uur minder gras opgenomen dan bij beperkt weiden.

behoefte. Gezonde paarden met een gezond gewicht, zouden bij voorkeur onbeperkt of minimaal 1,5 procent van hun lichaamsgewicht aan droge stof uit (langvezelig) ruwvoer moeten krijgen. Voor paarden die intensieve arbeid leveren is dit minimaal 1,25 procent. Zelfs paarden die moeten afvallen zouden niet minder dan 1 procent moeten krijgen. Deze cijfers zijn niet in beton gegoten, maar zijn een consensus gebaseerd op de hoeveelheden die paarden naar verwachting nodig hebben om aan hun gezondheids- en welzijnbehoefte te voldoen. Daarbij moet het ruwvoer zo over de dag worden verdeeld dat er geen lange pauzes tussen de porties zitten. Verder wijst Harris erop dat rantsoenwisselingen geleidelijk moeten worden doorgevoerd.

Energie

Ruwvoer wordt in de praktijk vaak aangevuld met krachtvoer, maar is het ook mogelijk om uitsluitend ruwvoer te voeren? “In theorie kan een alleen-ruwvoerrantsoen voldoende energie leveren”, stelt Harris, “maar dit is onder andere afhankelijk van de kwaliteit van het voer, de beschikbare eettijd en de energiebehoefte.”

Uit onderzoek blijkt dat het zelfs voor dravers in intensieve racetraining voldoende kan zijn, mits het ruwvoer erg smakelijk is, goed verteerbaar en een hoog energie- en eiwitgehalte heeft. Harris vertelt dat met name renpaardentrainers wel een aantal aandachtspunten naar voren brengen.

“Bij renpaarden in training kan een verminderde eetlust een probleem zijn. Dan rijst de vraag of zij genoeg ruwvoer opnemen. Verder wordt een eventuele grasbuik of een te hoog lichaamsgewicht door darmvulling genoemd, hoewel dit is op te vangen met hoog verteerbare ruwvoeders”, aldus Harris.

Tevens zijn er vaak vragen omtrent herstel van spierglycogeen. “Uit een onderzoek bleek echter dat herstel van het spierglycogeen drie dagen na een glycogeenverlagende training hetzelfde was voor alleen ruwvoer als voor een combinatie van ruwvoer en krachtvoer”, stelt Harris. Bovendien lijken er zelfs metabole voordelen te zijn bij alleen-ruwvoerrantsoenen. Tenslotte moet de trainer of ruiter er ook van overtuigd zijn dat het kan. Een paard dat minder zetmeel en suikers krijgt, is vaak rustiger. Daardoor kunnen trainers of ruiters het idee krijgen dat het paard minder energie heeft.

Overschot

Het is dus mogelijk met ruwvoer voldoende energie te geven, maar teveel energie verstrekken komt ook voor. Dit speelt onder andere bij weidegang. Vooral sobere ponyrassen hebben snel te maken met overgewicht. Dit gaat gepaard met negatieve gezondheidseffecten. Zij eten bij onbeperkte weidegang dagelijks gemiddeld 1,5 tot 3,1 procent van hun gewicht aan droge stof, maar dit kan oplopen tot meer dan 5 procent. Als voorbeeld laat Harris zien dat een pony op goed gras en een drogestofopname van 3 procent, bijna 200 procent van zijn energiebehoefte kan opnemen.

Dr. Annette Longland van de Equine and Livestock Nutrition Service laat zien dat dit snel tot gewichtstoename kan leiden. “Pony’s die 23 uur per dag op een weide met 6 cm hoog gras liepen, groeiden bijna een kilo per dag en namen in 6 weken tijd 16 procent toe in gewicht”, vertelt ze.

Er zijn volgens Longland verschillende strategieën om grasinname te beperken. De eerste optie is het beheren van de graslengte. Uit onderzoek blijkt dat graslengte an sich echter alleen beperkend is als het gras extreem kort is, dat wil zeggen 1 à 2 centimeter.

Strip-grazing

In het geval van strip-grazing krijgen de paarden geleidelijk beschikking over een nieuw stukje weide door de omheining steeds iets op te schuiven. In een studie bleek de drogestofopname met strip-grazing significant lager te zijn dan bij standweiden en was het een effectieve manier om het gewicht te reguleren. De stroken waren vooraf zodanig berekend dat er een dagelijkse drogestofopname mogelijk was van 1,5 procent van het lichaamsgewicht, maar doordat het gras tijdens de proef doorgroeide, kan dit later iets meer geweest zijn. In de praktijk zal de beschikbare grasmassa ook goed in de gaten gehouden moeten worden. “Een nadeel van strip-grazing is dat de pony’s maar een beperkte ruimte hebben en dat de weide sterk overbelast kan worden”, aldus Longland.

Ruwvoer moet volgens Pat Harris de basis zijn van het paardenrantsoen en worden afgestemd op de individuele behoefte.

Bij tijdsbeperking valt op dat de grasopname niet evenredig is verdeeld over de beschikbare uren. Bij een beperkt aantal uren weidegang wordt er per uur veel meer gegeten dan bij 24/7 weidegang. “In drie uur tijd wordt al 43 procent gegeten van wat een paard in 24 uur eet. Dit is een punt van aandacht voor het samenstellen van de rest van het rantsoen.”

Graasmaskers

Tenslotte laat Longland het gebruik van graasmaskers zien. Dit is effectief mits het masker in de wei altijd wordt gedragen. Als dit niet het geval is kunnen de pony’s de inname in de rest van de uren gaan compenseren. Graasmaskers werken het beste in combinatie met stallen of zandpaddocks waar de dieren een tijd zonder masker kunnen verblijven en waar de voerinname kan worden beheerst. Longland zag geen effect van graasmaskers op het gedrag en geen tekenen van stress. Ze benadrukt echter dat de >>

Bij stripgrazing krijgen de paarden geleidelijk beschikking over een nieuw stukje weide.

maskers goed moeten passen en dat heel kort of erg lang gras niet geschikt is. “Bij kort gras graven de pony’s planten uit en bij lang gras trekken de dieren hele pollen uit de grond. Verder kunnen er individuele pony’s zijn waarbij het niet werkt.”
Behalve energie moet een rantsoen ook voldoende eiwit, vitaminen, mineralen en sporenelementen leveren. Volgens Harris is het zeer onwaarschijnlijk dat een alleen-ruwvoerrantsoen kan voorzien in al deze behoeftes.
Binnen ruwvoeders bestaat er een grote variatie aan eiwitgehalte en -verteerbaarheid en niet alle ruwvoeders zijn geschikt om in de eiwitbehoefte te voorzien. Ondanks dat ruwvoer voornamelijk wordt gefermenteerd in de achterdarm komt een (klein) deel van de aminozuren al beschikbaar in de dunne darm en kan daar worden geabsorbeerd. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de toename van aminozuurconcentraties in plasma na het grazen. Meer onderzoek naar het bepalen van de mate van deze precaecale verteerbaarheid is echter nodig volgens Harris.

Vitaminen

Vitaminengehaltes in ruwvoer zijn zeer variabel, aldus Harris. “Met name vitamine E en caroteen nemen af door conserveren en bewaren.” Daardoor kunnen de gehalten in hooi of kuilgras erg laag zijn. Verder zijn bepaalde mineralen en sporenelementen, zoals koper en zink, vaak onvoldoende aanwezig. Wanneer hooi wordt geweekt om het suikergehalte te verlagen, spoelt niet alleen suiker uit, maar ook de oplosbare eiwitten en mineralen en sporenelementen. Eerdergenoemde tekorten worden dan nog groter. “Idealiter zou aan de hand van ruwvoeranalyses door een deskundig lab, gecontroleerd moeten worden of er aanvullingen nodig zijn. Maar dit is vaak niet praktisch voor paardeneigenaren”, vertelt Harris. Daarom wil Harris ruwvoerleveranciers graag stimuleren om een indicatie van de voederwaarde inclusief droge stof, vezels, eiwit en suiker, mee te leveren. “In de praktijk is een aanvulling met vitamine-mineralenmengsel dat eventueel ook eiwit bevat, bijna altijd nodig. Vooral bij geweekt hooi of wanneer de ruwvoergift beperkt is”, besluit Harris.